

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

36054

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

Tarım ve Orman Bakanlığı Döner Sermaye İşletmeleri'nin 2024 yılı bilançosu ve Sayıştay denetim raporları, Türkiye'de tarımsal üretimin değil; varlık satışlarının, taşınmaz devirlerinin ve finansal işlemlerin kârlılığı üzerinden bir bütçe fazlası oluşturulduğunu göstermektedir.

2023 yılında yaklaşık 2 milyar TL olan dönem net kârı, 2024'te 3 milyar 661 milyon TL'ye yükselmiş; yani %80'e yakın bir artış yaşanmıştır. Ancak bu artış, gerçek üretimden değil, hurda satışları, taşınmaz devirleri, gecikme cezaları gibi tek seferlik gelirlerden kaynaklanmaktadır.

Sayıştay raporuna göre bu kalemler "olağandışı gelir" başlığı altında yer almakta ve yapısal bir üretim başarısı değil, geçici muhasebe karı oluşturmaktadır.

Ayrıca raporda;

- Balıkçı barınaklarının sözleşmesiz, amaç dışı ve bedelsiz kullanıldığı,
- Mera gelirlerinin izlenmediği ve ıslah projelerine aktarılmadığı,
- Ziraat Bankası aracılığıyla verilen kooperatif kredilerinde ciddi şeffaflık eksikliği bulunduğu,
- Ağaçlandırma ve OR-KÖY fonlarına ait 98,9 milyon TL alacağın tahsil edilemediği,
- Kişilerden alacaklar hesabında 50 milyon TL'ye yakın tutarın kayıt dışı kaldığı,
- Kamulaştırma ve iade işlemlerine ilişkin varlık-yükümlülük mahsuplarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Bu tablo, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın mali yönetiminde saydamlık, hesap verebilirlik ve kamusal fayda ilkelerinde ciddi zafiyet bulunduğunu göstermektedir. Tarımsal üretim yerine "mal satışıyla" gelir yaratma anlayışı, kırsal yoksulluğu derinleştirmekte; üreticinin emeği yerine bürokratik karlılık öncelik kazanmaktadır.

Öte yandan, çiftçiler yıllardır dışa bağımlı ithalat rejimi altında ezilmekte, yerli üretici giderek piyasadan çekilmektedir. 2024 bütçesinde üretim odaklı yatırımların genel bütçedeki payı %2'nin altına düşerken, ithalat harcamaları katlanmıştır.

Bugün Türkiye'nin tarımında asıl ihtiyaç duyulan şey, ithalatla değil, yerli üretimle kırsal kalkınmayı güvence altına alacak ulusal tarım bütçesidir.

Bütçe hakkı; yalnızca Bakanlığın bilançosu değil, çiftçinin emeği, toprağın bereketi ve halkın gıda güvencesidir.

Bu kapsamda;

- 1) 2024 yılı döner sermaye bilançosunda yer alan 3 milyar 661 milyon TL net kârın hangi gelir kalemlerinden oluştuğu ve bu toplam içinde tarımsal üretim gelirlerinin payı nedir?
- 2) 2024 yılı içinde hurda satışları, taşınmaz devirleri ve diğer olağandışı gelirlerin toplam tutarı kaç TL'dir?
- 3) 2024 yılı sonu itibarıyla 98,9 milyon TL tutarındaki tahsil edilemeyen alacakların güncel durumu nedir? Bu alacakların hangi fon, kurum veya kişi kaynaklı olduğu açıklanacak mıdır?
- 4) Ziraat Bankası aracılığıyla kullanılan tarımsal kooperatif kredilerinde, hangi kooperatiflere, hangi miktarlarda kredi kullanılmıştır? Bu kredilerin tahsil oranı nedir?
- 5) 2019-2024 yılları arasında balıkçı barınakları kapsamında yapılan kiralamalar, kira bedelleri, sözleşmesiz kullanılan birim sayısı ve tahmini kamu gelir kaybı nedir? Bu alanlarda başlatılan tahliye veya tahsil işlemleri var mıdır?
- 6) 2020-2024 yılları arasında mera gelirlerinin köy ve belediyeler bazında tahsil tutarı nedir? Bu gelirlerin mera ıslah projelerine fiilen aktarılan oranı kaçtır?
- 7) Tasfiye edilmiş Ağaçlandırma ve OR-KÖY fonlarından doğan alacakların tahsilat oranı nedir? Bu alacaklardan bugüne kadar ne kadar tahsil edilmiştir?
- 8) 2024 yılı sonu itibarıyla "Kişilerden Alacaklar" hesabında yer alan 50 milyon TL'nin kimlere ve hangi işlemlerden doğduğu netleştirilmiş midir?
- 9) Kamulaştırma ve iade işlemlerine ilişkin varlık-yükümlülük mahsuplarının yapılmaması nedeniyle kamu varlığı bilançosunda oluşan fark nedir?
- 10) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2024 yılı bütçesinde yerli üretimi doğrudan destekleyen harcama kalemlerinin toplam tutarı ve genel bütçe içindeki oranı nedir?
- 11) 2024 yılı itibarıyla tarımsal ithalat kalemlerine (buğday, mısır, arpa, yem, canlı hayvan, yağlı tohumlar vb.) ödenen toplam ithalat bedeli nedir?
- 12) 2023 ve 2024 yıllarında tarımsal destekleme ödemeleri GSYH'nin yüzde kaçını olarak gerçekleştirmiştir? Bu oran, yasal hedef olan %1 düzeyinin neden altında kalmaktadır?
- 13) 2024 yılında tarımsal destekleme ödemeleri içinde küçük üreticiler, kadın çiftçiler ve kooperatifler lehine ayrılan pay ne kadardır?
- 14) Bakanlığınız, ithalat bağımlılığını azaltmak ve ulusal üretim planlaması yapmak üzere herhangi bir stratejik bütçe tahsisi veya eylem planı hazırlamış mıdır? Hazırlandıysa, hangi ürün ve bölgeleri kapsamaktadır?
- 15) 2025 yılı için planlanan bütçede, çiftçilerin üretim maliyetlerini azaltacak, yerli üretimi teşvik edecek özel bir bütçe artışı öngörülmekte midir?